

Краткая информация о проекте

Наименование	AP09261323 «Сакральность символов и атрибутов в этнической культуре кочевников Центральной Азии»
Актуальность	Проект «Сакральность символов и атрибутов в этнической культуре кочевников Центральной Азии» посвящен исследованию знаковой системы традиционной кочевой культуры. Одним из важных характеристик культурных образов является цветовое обозначение устойчивых мировоззренческих категорий. Цветовым обозначением у кочевников наделены роды и племена. В кочевой культуре символика имела сакральный смысл, она отражала моделирование социокультурного пространства. Формирование знаковой системы в этнической культуре было связано с религиозными воззрениями и образом жизни народа. Таким образом символы и знаки являлись способом освоения окружающей действительности, инструментом определения роли и места какого-либо явления, рожденного процессами этно-социо- и политогенеза, формируя тем самым этические ценности.
Цель	Изучение формирования системы образов, отражающих историческую сущность степной цивилизации, посредством раскрытия значения символики в этнической культуре кочевников Центральной Азии.
Задачи	<ul style="list-style-type: none"> - проанализировать теоретические подходы к изучению феномена «символов этнической культуры» кочевников Центральной Азии; - раскрыть символический и сакральный характер знаковых элементов этнической культуры кочевников; - определить особенности формирования традиционной этнокультурной системы на основе исследования культурных явлений, получивших отражение в символической форме через систему духовных ценностей кочевого социума; - рассмотреть историю изучения роли и значения цветовой символики в культуре кочевых народов с целью исследования развития проблемы в различные исторические периоды, раскрытие содержания и причин сакрализации цветообозначения; - исследовать проблемы цветовой этнической атрибуции в среде кочевников для определения цвета как маркера измерения восприятия картины мира в контексте формирования культурной идентичности; - обозначить систему культурных аттракторов через создание модели знаковых концептов для обоснования особенностей цивилизационного уклада кочевников, как специфической формы существования этнической общности, рассматривая исторический процесс через призму развития культуры; - провести анализ актуальных проблем этно- и социогенеза кочевников Центральной Азии в контексте исследования становления основ мировоззрения и этнического самосознания и показать на этой основе преемственность в формировании общенационального самосознания казахов.
Ожидаемые и достигнутые результаты	Результаты научных исследований отражены в публикациях авторов в научных и научно-теоретических изданиях. SCOPUS - 3, КОКСОН - 6, международные и отечественные конференции - 7, книга-1, СМИ - 4 статьи. Проведена международная конференция «Сакральность символов и атрибутов в этнической культуре кочевников Центральной

	<p>Азии", и издан сборник материалов. Подготовлен элективный курс «Цветовые коннотации в контексте культурной традиции кочевых народов Центральной Азии». Опубликовано коллективная монография «Этно-геосимволика в кочевой культуре народов Центральной Азии» (Алматы: Қазақ Университеті, 2020. – 290 с. ISBN 978-601-04-6478-0). 1 - авторское свидетельство было получено.</p>
<p>Имена и фамилии членов исследовательской группы с их идентификаторами (Scopus Author ID, Researcher ID, ORCID, при наличии) и ссылками на соответствующие профили</p>	<p>1. Ногайбаева Мендигуль Сагатовна h-index: 1 Scopus Author ID: 57193933406. ORCID: http://orcid.org/0000-0003-4093-1435</p> <p>2. Хабижанова Гульнара Болатовна h-index: 1 Scopus Author ID: 55916906700 ORCID: https://orcid.org/0000-0003-4997-5215</p> <p>3. Картаева Таттигул Ерсайыновна, h-index: 2 Scopus Author ID: 56509526900 Researcher ID - 012312014 ORCID: https://orcid.org/0000-0001-6180-4107</p> <p>4. Менситова Гульзинат Исабеккызы h-index: – 0. Scopus author ID: 57742833200 ORCID: https://orcid.org/0000-0003-3232-0749</p> <p>5. Қошымова Ақнұр Оразғалиевна Хирш индексі – 1. Scopus ID: 57200037979 ORCID: 0000-0002-8059-3314</p>
<p>Список публикаций со ссылками на них</p>	<p>2021 ж. КОКСОН</p> <p>Хабижанова Г. Феномен цвета в этнической истории кочевых народов Центральной Азии // Вестник КазНУ имени Аль-Фараби. Серия историческая. – №3 (102). – 2021. – С. 93-102. DOI: https://doi.org/10.26577/JH.2021.v102.i3.9 https://bulletin-history.kaznu.kz/index.php/1-history/article/view/1225/776</p> <p>Тадышева Н.О. «Ақ аш» - белая пища в традиционной культуре алтайцев // Вестник КазНУ имени Аль-Фараби. Серия историческая. – №2 (101). – 2021. – С. 15-26. DOI: https://doi.org/10.26577/JH.2021.v101.i2.02 https://bulletin-history.kaznu.kz/index.php/1-history/article/view/1134/744</p> <p>Халықаралық және республикалық конференциялар</p> <p>Омарбеков Т. Қазақ ру-тайпаларының ұрандарына айналған символдық тарихи тұлғалар // «Орталық Азияның ежелгі және дәстүрлі қоғамдарының тарихимәдени мұрасы: жаңа ашылымдар мен пәнаралық зерттеулер» атты «XIII Оразбаев оқулары» халықаралық ғылыми-әдістемелік конференция материалдары. – Алматы: Қазақ университеті, 2021. – Б. 232-237.</p> <p>Mensitova G., Koshymova A. The socio-cultural nature of color symbolism among the nomadic peoples of Central Asia // Фундаментальные и прикладные научные исследования: актуальные вопросы, достижения и инновации: сборник статей XLIX Международной научно-практической конференции. – Пенза: МЦНС «Наука и Просвещение», 2021. – С. 67-70.</p>

БАҚ

Картаева Т. Күн мен Ай: Тәңірліктен Исламға. Мәдениет порталы. 26.01.2021. <http://madeniportal.kz/article/5715>

Картаева Т. Алаш қайраткерлері «Наурыз мерекесі» туралы. Abai.kz ақпараттық порталы. 16.03.2021. / <https://abai.kz/post/130120>

Картаева Т. Өркендеу символы – қызғалдақ. Abai.kz ақпараттық порталы. 06.05.2021. / <https://abai.kz/post/132891>

Картаева Т. Маңғыстау этнографиялық экспедициясы // Қазақ университеті газеті. – №11 (1793). – 20 наурыз 2021 жыл – 12 бет.

Кітап

Омарбеков Т., Хабижанова Г.Б., Картаева Т.Е., Ноғайбаева М.С. Ежелгі және Ерте ортағасырлардағы Қазақстан. – Ankara "Аксак", 2021.

2022 ж.

SCOPUS

Mensitova G., Khabizhanova G., Koshymova A., Omarbayev Y. The migrations of the Oghuz in the Early Medieval Period: causes, directions and consequences // Asian and African Studies, 2022, vol.31, no.1, pp. 102-123. ISSN 1335-1257. Scopus. Q3. CiteScore percentile - 55.

DOI: <https://doi.org/10.31577/aassav.2022.31.1.05>

https://www.sav.sk/index.php?lang=sk&doc=journallist&part=article_response_page&journal_article_no=28373

КОКСОН

Koshymova A., Mensitova G. The role of Tamga Systems in the Study of the Ethnic History of Nomadic Tribes // Вестник КазНУ им. аль-Фараби. Серия историческая. – №1 (104). – 2022. – Р. 201-207.

DOI: <https://doi.org/10.26577/JH.2022.v104.i1.22>

<https://bulletin-history.kaznu.kz/index.php/1-history/article/view/1395/837>

Картаева Т., Ашимова С. Кейбір археологиялық ескерткіштердегі символдар мен атрибуттарға этнографиялық интерпретация // ҚазҰУ Хабаршысы. – №2 (105). – 2022. – 216-228 бб.

DOI: <https://doi.org/10.26577/JH.2022.v105.i2.022>

<https://bulletin-history.kaznu.kz/index.php/1-history/article/view/1476>

Кошымова А.О. Түркі халықтарының дүниетанымын зерттеудегі түр-түс және сандық символдар // ҚазҰУ Хабаршысы. - №3 (106). 2022. – 202-207 бб.

DOI: <https://doi.org/10.26577/JH.2022.v106.i3.020>

<https://bulletin-history.kaznu.kz/index.php/1-history/article/view/1549>

Халықаралық және республикалық конференциялар

Koshymova A. Türk Boylarının Aşiret Sembolleri (Damgaları) //XIX. Türk Tarih Kongresi. - Özet Kitapçığı/Abstracts- 3-7 October 2022. - 236-237 s.

Mensitova G. The Colour Designation of 'Ala' in the Mythopoetics of the Turkic Peoples // Актуальные вопросы современных научных исследований: сборник статей Международной научно-практической конференции. – Пенза: МЦНС «Наука и Просвещение». – 2022. – С. 101-103 .

2023 ж.

SCOPUS

Добровольский Л.С., Сыдыков Е.Б., **Умиткалиев У.У.**, Каженова Г.Т. Семантика образов «грифоно-гиппокампа» и «рогатой рыбы» в скифском зверином стиле восточноевропейской зоны // Поволжская археология. –

Информация о патентах	<p>№1 (43). – 2023. – С.113-126. e-ISSN 2500-2856. Scopus. Q2. CiteScore percentile - 54. DOI: https://doi.org/10.24852/pa2023.1.43.113.126 http://archaeologie.pro/ru/archive/43/844/ Картаева Т., Cinar S. Sırderya Havzasında Kazak Kabilelerinin Ortaya Çıkışı ve Tarihi Göç Süreçleri // Bilig. – 2023. ISSN: 1301-0549. Scopus. Q3. CiteScore percentile - 40. (баспада, скрин ұсынылады) КОКСОН Картаева Т.Е., Даубаев Е., Алтынбекова Э. Ішкі Орда (Бөкей Ордасы) хандары мөрлерінің реконструкциясы: мөр символдары мен атрибуттарын анықтау // Turkic Studies Journal. – 2023. – Т. 5. – No 2. – 67-92 бб. DOI: https://doi.org/10.32523/2664-5157-2023-2-67-92 https://tsj.enu.kz/index.php/new/article/view/292/157 Халықаралық және республикалық конференциялар Ногайбаева М.С. Орталық Азия көшпелілерінің этномәдениеті мен тарихындағы «ақ түс және оның қасиеттілігі» // Орталық Азия көшпелілерінің этникалық мәдениетіндегі символдар мен атрибуттардың қасиеттілігі. – Алматы: Қазақ университеті, 2023. – 28 наурыз. – 71-75 бб. Хабижанова Г.Б. Современная интерпретация смысла сакрального пространства // Орталық Азия көшпелілерінің этникалық мәдениетіндегі символдар мен атрибуттардың қасиеттілігі. – Алматы: Қазақ университеті, 2023. – 28 наурыз. – 55-61 бб. Кошымова А.О. Этнонимі түске байланысты қазақ ру-тайпаларының арғы тегі мен қалыптасуы // Орталық Азия көшпелілерінің этникалық мәдениетіндегі символдар мен атрибуттардың қасиеттілігі. – Алматы: Қазақ университеті, 2023. – 28 наурыз.-81-84 бб. Ұжымдық монография Ногайбаева М.С., Хабижанова Г.Б., Картаева Т.Е., Кошымова А.О., Менситова Г.И. Орталық Азия халықтарының көшпелі мәдениетінің этно-геосимволикасы: ұжымдық монография. – Алматы: Қазақ университеті, 2023. – 290 бет. ISBN 978-601-04-6478-0 Авторлық куәлік Ногайбаева М.С., Хабижанова Г.Б., Картаева Т.Е., Кошымова А.О., Менситова Г.И. Орталық Азия халықтарының көшпелі мәдениетінің этно-геосимволикасы. Авторлық куәлік. 2023 жылғы 19 қазан, № 39753 Халықаралық ғылыми-теориялық конференция жинағы «Орталық Азия көшпелілерінің этникалық мәдениетіндегі символдар мен атрибуттардың қасиеттілігі: халықаралық ғылыми-теориялық конференцияның материалдары. 28 наурыз, 2023. – Алматы: Қазақ университеті, 2023. 119 б.</p>
-----------------------	---